

Laura Navarro

DOCTORA EN COMUNICACIÓ AUDIOVISUAL

“Mediàticament, la dona ha esdevingut una arma llancívola”

Dona

Text: **Carolina Ares**

PALMA Parla d'antropologia, de sociologia crítica, de neoracisme, dels mecanismes de legitimació del masculisme... i ho fa amb claredat, travessant els llocs tòpics per anar més enllà, lluny del discurs políticament correcte, indagant en els orígens d'aquelles ideologies que fomenten la discriminació en totes les seves formes.

Cerca els perquès del racisme, els inicis, i estudia com els grups i els individus el materialitzen culturalment, social i política. Laura Navarro (València, 1978), doctora en Comunicació Audiovisual, acudí a Ciutat per participar en les jornades Mitjans de Comunicació i el Sud, organitzades per l'Àrea de Sensibilització i Educació al Desenvolupament i per l'Agència de Cooperació Internacional de les Balears. Navarro creu que la figura de la dona esdevé una “arma llancívola tant per a Occident com per a Orient”. “L'empren per descreditar-se”, diu.

En el vostre llibre *Contra l'Islam. La visió deformada del món àrab a Occident* analitzau mitjançant l'estudi del discurs periodístic i cinematogràfic els factors històrics, polítics i culturals que determinen el manteniment dels estereotips racistes en la nostra societat. Sota aquest prisma, quin paper juga la imatge femenina?

La islamofòbia té unes raons de ser. D'una banda, uns antecedents històrics i, d'altra, un sistema educatiu, el de l'Estat espanyol, que obvia els continguts de diguem-ne la “història negra” del país. Des del punt de vista periodístic, plantejem-nos un mo-

ment: si una dona musulmana surt a la televisió, com és caracteritzada? Amb un burca. I de quina notícia es tracta? De segur, ens trobam amb un periodista que ens conta com són de dolents els àrabs, com és de dura l'opressió. Si no, l'utilitzaran per il·lustrar l'escena d'un atemptat. Mitjançant la dona es demonitza el terrorista. Ara bé, el fet és que constitueix una arma de doble fulla: és tot una qüestió de superioritat moral, el món àrab critica el “llibertinatge” d'Occident i Europa retreu l'opressió i el sectarisme de l'islam.

Són els mitjans de comunicació de masses avui dia un factor determinant en aquesta construcció?

Jo no els definiria com determinants, sinó com condicionants. Esdevenen un factor més dels sistemes de dominació. Tanmateix, tot i que condicionen la mirada, existeixen factors ideològics, d'interessos i d'experiències en el lector o l'oient que també el determinen. Sigui com sigui la representació del món àrab en els nostres mitjans, sempre incideix en la part catastròfica, sense context en la realitat social. El llenguatge emprat i les imatges que il·lustren la informació (sempre en grup, en actituds que suggereixen violència) afavoreixen una deshumanització que legitima el discurs de la invasió islàmica. Són bàrbars.

L'11-S, un abans i un després?

En realitat jo fixaria el límit una mica abans, crec que l'any 1989, ja que la caiguda del mur esdevingué un moment clau. En la cinematografia observam que la figura negativa del comunista, del roig, del rus, és substituïda per

l'àrab, mercenari i violent. Ara bé, evidentment

els atemptats suposen un punt d'inflexió, el que era un fenomen amb motius econòmics i polítics es culturalitza i s'estén la idea de l'essència sagnant de l'islam. Una dada curiosa és que durant aquell any 2001 augmentà en un 200 per cent la venda de l'Alcorà a Europa. Se cerca en el text religiós la resposta als atemptats.

Moltes vegades es considera que la mirada del Nord al Sud condiciona la construcció en l'imaginari col·lectiu d'aquestes societats. Vós creis que això és així?

Les antigues colònies, sigui al Sud o sigui a l'Amèrica Llatina, per exemple, tendeixen a construir el seu imaginari

sota aquesta herència, interioritzen els estereotips. Amb tot, hi ha faccions, els postcolonialistes es rebel·len contra aquesta mirada i s'autodefineixen sota altres paradigmes.

Molt s'ha parlat de la reislamització de diversos països àrabs i de la retallada de drets que suposa... D'on ha de venir el canvi social?

Indubtablement des de dins. La independència política no és sinònim de descolonització econòmica. Occident vol controlar els nous governs i es tallen d'arrel les alternatives que hi puguin sorgir. En són

exemples el panarabisme de Nasser d'Egipte i el socialisme de Saddam Hussein a l'Iraq. Els moviments islamistes avui dia són l'opció que arrossega la majoria davant les titelles i corrupteles imposades per Occident. Es crea una bipolarització: dictadures laiques o democràcies islàmiques?

Entraria en aquesta “reislamització” la recuperació de la Jiyad entre les militants feministes?

En certa manera, sí. L'islam esdevé posicionament polític. És un símbol antiimperialista, a més d'un símbol identitari i cultural. En el cas del burca, som absolutament contrària a la prohibició del seu ús en les universitats, com a França, per exemple. Crec que no és la solució. Tanmateix, considero que el seu ús invisibilitza la dona socialment, la incapacita. La imposició està fonamentada en una política masculista. •

Laura Navarro.

Govern de les Illes Balears

Conselleria d'Afers Socials, Promoció i Immigració

<http://aferssocials.caib.es>

Institut Balear de la Dona

Tel. 971 77 51 16
<http://ibdona.caib.es>